

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет/інститут педагогічний

Кафедра педагогіки початкової освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Методика навчання української мови в початковій
школі**

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

«Початкова освіта»

перший (бакалаврський) рівень

за спеціальністю 013 Початкова освіта

галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Кваліфікація: Учитель початкової школи

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 3 від “31” жовтня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Методика навчання української мови в початковій школі
Викладач (-і)	Доц. Максименко Н.Б.
Контактний телефон викладача	57-00-10
Е-mail викладача	natalijamaksimenko@gmail.com
Формат дисципліни	Лекції, практичні, самостійна робота
Обсяг дисципліни	180 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?
Консультації	Четвер, 13:30, 701 ауд.
2. Анотація до курсу	
<p>Методика навчання української мови в початковій школі – це дисципліна, предметом вивчення якої є процес підготовки майбутніх учителів початкової школи до навчання української мови молодших школярів.</p> <p>Дисципліна є базовою. Її методологічною основою виступають: Державний стандарт початкової освіти, Концепція Нової української школи, Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту»; Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 рр.); філософські положення про співвідношення категорій «загальне», «конкретне», «одиничне».</p> <p>Методика навчання української мови взаємодіє з таким дисциплінами: лінгводидактика, сучасна українська мова з практикумом, педагогіка, дитяча література з методикою літературного читання, психологія, педагогічні технології.</p>	
3. Мета та цілі курсу:	
сформувати в майбутніх учителів початкової школи методичну компетентність, яка передбачає:	
- наявність умінь ефективно діяти, розв'язуючи стандартні та проблемні методичні задачі у відповідності із визначеним в мовно-літературній освітній галузі Державного стандарту початкової освіти завданнями;	
- сформованість готовності до формування в молодших школярів комунікативної, читацької та інших ключових компетентностей, а також готовності до розвитку особистості здобувачів початкової освіти засобами різних видів мовленнєвої діяльності.	
4. Результати навчання (компетентності)	

Результатом вивчення дисципліни має бути сформованість таких компетентностей:

Соціокультурна: здатність застосовувати знання, пов'язані із соціальною структурою та національною специфікою суспільства, з особливостями соціальних ролей; здатність до орієнтування у соціальних ситуаціях, розуміння соціального контексту художніх творів. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо; спроможність ідентифікувати себе з цінностями професійного середовища; наявність професійної позиції вчителя.

Філологічна: Здатність до застосування професійно профільованих лінгвістичних і літературознавчих знань, умінь та навичок, що становлять теоретичну основу початкового курсу української мови.

Педагогічна: Здатність до проектування, організації, оцінювання, рефлексії та коригування навчально-виховного процесу в початковій ланці освіти.

Методична: здатність ефективно діяти, розв'язуючи стандартні та проблемні методичні задачі під час навчання учнів освітніх змістових ліній, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти. Вона ґрунтується на теоретичній і практичній готовності до проведення уроків за різними навчальними комплектами, що виявляється у сформованості системи дидактико-методичних знань і умінь із окремих розділів та тем курсу, окремих етапів навчання й досвіду їх застосування та наявності емоційно-ціннісного ставлення до діяльності щодо навчання учнів предмету

Професійно-комунікативна компетентність: здатність актуалізувати та застосовувати комунікативні знання, навички, вміння, настанови, стратегії й тактики комунікативної поведінки, здобутий досвід комунікативної діяльності, а також індивідуально-психологічні якості особистості задля успішного здійснення в конкретних умовах педагогічної комунікативної діяльності з молодшими школярами, батьками, колегами.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	24
семінарські заняття / практичні / лабораторні	38
самостійна робота	118

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ Вибірковий
4,5	Початкова освіта	2,3	Нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Модуль 1. Загальні питання методики навчання української мови. Методика навчання грамоти Тема 1. Теоретико-методологічні засади	Проблемна лекція, практичне	1. Державний стандарт початкової загальної освіти, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87. 2. Методика навчання української	I. Робота по варіантах: I варіант: аналіз типової освітньої програми (за ред. О.Я. Савченко); II варіант: (за ред. Р.Б. Шияна). Визначити:	Максимальна оцінка - 5	тиждень

побудови курсу методики навчання української мови.	заняття з використанням проектних засобів навчання	мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. ред. М.С.Вашуленка. - К. Літера ЛТД , 2012. 364с. 5. Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти: 1-2 класи. – К.: ТД «ОСВІТА-ЦЕНТР +», 2018. 240с.	а) мету початкового курсу мовно-літературної освіти; б) виконання яких завдань сприятиме досягненню поставленої мети; в) які змістові лінії виділено в типових освітніх програмах (коротко охарактеризувати їх).		
Тема 2. Наукові засади методики навчання грамоти	Лекція з використанням мультимедійних засобів навчання. Практичне заняття: робота в групах	1.Вашуленко М.С, Вашуленко О.В. «Українська мова. Буквар» підручник для 1 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). К.: Видавничий дім «Освіта», 2018. – 112 с. 3.Наумчук М.М. Сучасний урок української мови в початковій школі (методика і технологія навчання) . - Тернопіль: Астон, 2010, - 352с.	1.Самостійнопроаналізувати«Буквар» Нової української школи (за ред. М.С.Вашуленка) за поданою схемою: 2.Презентація на тему: ПідручникиНової української школи з навчання грамоти	Максимальна оцінка – 5	тиждень
Тема 3. Добукварний період навчання грамоти молодших школярів	Лекція з використанням мультимедійних засобів. Практичне заняття	1.УшмароваВ. Організація науково-методичної роботи з учителями початкової школи у контексті Концепції “Нова українська школа”. Почат. школа. 2017. № 8. С.1-4 2.Кабельнікова Н. Подолання фонематичних помилок на	Моделювання структури уроку навчання грамоти у добукварний період з використанням методів інтерактивного навчання. 2. Аналіз добукварної частини підручника у відповідності до поданої схеми.	Максимальна оцінка 5 балів	Тиждень

		початкових етапах оволодіння навичками письма. Початкова школа. 2017. № 4. С. 36-39.			
Тема 4. Букварний і післябукварний періоди навчання грамоти	Лекція з використанням мультимедійних презентацій та відео уроків 2 практичні заняття з організацією колективної дискусії	1.Вашуленко М.С, Вашуленко О.В. «Українськамова. Буквар» підручник для 1 класузакладівзагальноїсередньоїосвіти (у 2-х частинах). К.: Видавничийдім «Освіта», 2018. 112 с. 2. Державний стандарт початковоїзагальної, затвердженийПостановоюКабінетуМіністрівУкраїнивід 21 лютого 2018 р. № 87. 3. НаумчукМ.М.Сучасний урок українськоїмови в початковійшколі (методика і технологіянавчання) .Тернопіль: Астон, 2010, - 352с. 4.Методика навчанняукраїнськоїмови в початковійшколі / За ред. М.С. Вашуленка. – К.: Літера ЛТД, 2011. – 364 с. 5. Типовіосвітніпрограми для закл. загальноїсередньої	Аналіз першого етапу букварного періоду навчання грамоти за Букварем М.С. Вашуленка). Продумати запитання для колективної дискусії: .Яка робота з реченням пропонується першокласникам? (Вказати сторінку, навести приклади 3-4 завдань). Які вправи зі звуком пропонуються дітям? З якими звуко-складовими схемами працюють першокласники? (Навести 4-5 прикладів). Чи пропонуються завдання для аудіювання? Які саме? (Вказати сторінку, навести приклади). .Чи представлено в цій частині букваря ребуси? Які саме?(навести приклади) Яка робота з розвитку зв'язного мовлення пропонується першокласникам? .Які прямі та обернені склади пропонуються для читання?(Навести приклади, вказати сторінку). Які перші слова	Максимальна оцінка 5 бал.	Тиждень

		освіти: 1-2 класи. – К.: ТД «ОСВІТА-ЦЕНТР +», 2018. – 240 с.	читають діти?		
Змістовий Модуль 2(4 семестр) Методика розвитку усного та писемного мовлення молодших школярів Тема 1. Наукові основи методики розвитку зв'язного мовлення молодших школярів	Лекція з використанням відеоматеріалів. Практичне заняття	1.Державний стандарт загальноосвітньої початкової школи. – К., 2011. 2.Коваль Г. П. , Деркач Н. І. , Наумчук М. М. Методика викладання української мови: Навч.посібник для студ. педін. Тернопіль: Астон, 2008. 287 с. 3.Методика навчання української мови в початковій школі / За ред. М.С. Вашуленка. – К., 2010. 360 с. 4..Наумчук М. М. Сучасний урок української мови в початковій школі (методика і технологія навчання). – Видання друге, доповнене. – Тернопіль: Астон, 2010. - 352 с.	Проаналізувати Програму з української мови для 2 класу [6, с.30-31]: визначити зміст навчального матеріалу з розділу «Писемне мовлення». 2.. Навести приклади завдань, визначених змістовими лініями Типових освітніх програм, показати, як вони представлені у підручнику для 2 класу. 3..Самостійно опрацювати параграф підручника з Методики навчанняукраїнської мови [5,с. 323 - 326] «Види вправ із лексики» : а) дати визначення лексико-семантичним, словниково-логічним та лексико-граматичним вправам; б)навести приклади визначених видів вправ.	Максимальна оцінка -5 балів	Тиждень
Тема 2. Робота над переказами і творами в системі	Лекція з використанням елементів	1.Охріменко Л. Організація групової роботи	.На основі роботи в групах підготувати проекти на теми:	Максимальна оцінка-5	Тиждень

розвитку зв'язного мовлення учнів	проблемного навчання. Практичне із застосуванням проектного навчання	учнів під час вивчення української мови в початкових класах. 2017. № 2. С. 10- 14 2.Прозорова Л. Творчі різнорівневі вправи з української мови для розвитку уваги, логічного та дивергентного мислення учнів Початкова школа.2017. № 5. С.36-39. 3. Ушмарова В. Організація науково-методичної роботи з учителями початкової школи у контексті Концепції “Нова українська школа”.Почат. школа. 2017. № 8. С.1-4	Театр. Бібліотека. Музей. День народження. Розмова по телефону. З цією метою: а) запропонувати діалоги для учнів початкової школи, проаналізувати їх лексичні особливості; б) представити презентації на визначені теми; в) підготувати цікаві повідомлення на тему проекту. Змодельювати структуру уроку розвитку зв'язного мовлення учнів.		
Змістовий модуль 3(5 семестр) Методика ознайомлення молодших школярів з основами мовної теорії					
Тема 1. Методика опрацювання елементів синтаксису й пунктуації	Лекція з активізацією активного слухання. Практичне заняття	1.Новаукраїнська школа: poradnik dla vchytela / za zag. red.N. M. Bibik. Kyiv : Litera LTD, 2018. 160 s. 2.Методика навчання української мови в початковій школі:навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. редак. М.С.Вашуленка. К. : Літера ЛТД, 2012. 364с	1.На основі аналізу підручника з Методики навчання української мови визначити напрями роботи над засвоєнням елементів синтаксису у початковій школі 2. На основі аналізу підручника з української мови для 4 класу навести приклади вправ (для індивідуальної та колективної роботи),	Макимальна оцінка- 5 балів	Тиждень

<p>Тема 2-3. Методика вивчення частин мови на основі зв'язного тексту</p>	<p>Проблемна лекція; 2 практичні заняття</p>	<p>1. Зінченко Н., Коваленко Н. Дієслово як частина мови (3 клас) Почат. школа. 2015. №4. С.16 – 18 2. Українська мова: підруч. для 4 кл. загальноосвітн. навч. закл. / За ред. М.С.Вашуленка. - К.; Видавничий дім «Освіта», 2016. 192с. 3. Похилюк О. Інтерактивний урок української мови в 3 класі. Почат. школа. 2015. №12. С.10 – 13</p>	<p>які пропонують учням під час вивчення теми «Однорідні члени речення».</p> <p>.</p> <p>1. Розробити презентацію інтерактивного уроку української мови в 3 класі на тему «Закріплення навичок правопису власних і загальних іменників», використовуючи журнал «Початкова школа».</p> <p>2. На основі аналізу підручника з української мови для 4 класу навести приклади вправ (для індивідуальної та колективної роботи), які пропонують учням під час вивчення тем «Відмінювання іменників».</p> <p>.</p>	<p>Максимальна оцінка – 5</p>	<p>Тиждень</p>
<p>Тема 4. Методика навчання морфемної будови слова та елементів словотвору</p>	<p>Лекція з використанням відеоматеріалів. Практичне заняття</p>	<p>Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою. 1-4 класи. К. Видавничий дім «Освіта», 2012. 392с. 2. Наумчук М. М. Сучасний урок української мови в початковій школі (методика і технологія навчання). – Тернопіль: Астон, 2005. - 352 с.</p>	<p>1. Проаналізуйте Програму для початкової школи. Який зміст навчального матеріалу щодо вивчення префікса та суфікса мають засвоїти учні у 3 класі? 2.3. Змодельуйте структуру уроку (у 2-3 класах) щодо вивчення частин слова у початковій школі. Використовуйте методи інтерактивного</p>	<p>Максимальна оцінка-5</p>	<p>Тиждень</p>

<p>Тема 5-6 Методика навчання молодших школярів орфографічно правильного письма</p>	<p>Проблемна лекція. 2 практичні заняття</p>	<p>3. Українська мова: підруч. для 4 кл. загальноосвітн. навч. закл. К.: Видавничий дім «Освіта», 2016. 192с.</p> <p>1. Вашуленко М.С., Дубовик С.Г. Українська мова і читання : підруч. для 2 класу для закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Київ: Видавничий дім «Освіта», 2019. 1 частина. Режим доступу: http://www.osvita-dim.com.ua/free/2_01_01.pdf 2 частина. Режим доступу: http://www.osvita-dim.com.ua/free/2_01_02.pdf</p> <p>2. Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти: 1-2 класи. – К.: ТД «Освіта-Центр +», 2018.-240 с.</p>	<p>навчання учнів.</p> <p>1. Із підручника Нової української школи «Українська мова і читання» для 2 класу виписати приклади орфографічних вправ у відповідності із їх класифікацією (4-5 вправ). Для аналізу пропонуються параграфи першої частини: 2,3,6,13.</p> <p>2.. Із підручників для початкової школи (2 - 4 класи) виписати приклади одноваріантних, двоваріантних правил та приклади правил-рекомендацій.</p> <p>3. Скласти план-конспект уроку вивчення орфографічного правила (для 2 -4 класу) з обов'язковим використанням методів інноваційного спрямування (мікрофон, асоціативний куш, мозкова атака тощо).</p>	<p>Максимальна оцінка-5</p>	<p>Тиждень</p>
--	--	---	---	-----------------------------	----------------

--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

6. Система оцінювання курсу

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

В процесі навчання предмету передбачається здійснення таких форм поточного контролю, як:

- **усний контроль (усне опитування)** з метою перевірки мінь логічного мислення, вироблення навичок аргументувати, висловлювати свої думки грамотно, образно, емоційно, обстоювати власну думку (на практичних заняттях, лекціях, консультаціях);

- **письмовий контроль** для з'ясування в письмовій формі ступеня оволодіння студентами знаннями, вміннями та навичками з методики навчання української мови, визначення їх якості – правильності, точності, усвідомленості, вміння застосувати знання на практиці. Письмова перевірка здійснюється у формі контрольної роботи, написання твору, диктанту тощо.

	<p>бал</p> <p>Практичні заняття: за кожне практичне заняття максимальна оцінка – 5 балів. – 45;</p> <p>Контрольна робота -5 балів –всього 50 балів.</p> <p>Екзаменаційна робота: 2 питання теоретичного спрямування - по 10 балів, 2 питання практичного спрямування (по 15 балів) – всього -50 балів.</p>
Вимоги до письмової роботи	Ви маєте виконати контрольну роботу для перевірки здатності здійснювати навчання молодших школярів української мови. Контрольна робота складається з двох теоретичних питань,, практичного та тестового завдання
Семінарські заняття	Максимальна оцінка - 45 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань

7. Політика курсу

Неприпустимі плагіат та списування.

Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове

Пропуски практичних занять відпрацьовуються наступним чином: опрацювання теми, а також виконання вправ із теми.

Якщо студент пропустив (не відпрацював) більше 50% занять, він повинен скласти тести (Тести 1, Тести 2) і тільки тоді буде допущений до складання заліку.

Обов'язковим є для отримання заліку відвідування більш 50% занять, написання контрольної роботи та виконання самостійної роботи.

8. Рекомендована література

Рекомендована література

Базова

Література

1.Вашуленко М.С, Дубовик С.Г.Українська мова і читання : підруч.для 2 класу для закладів загальної середньої освіти(у 2-х частинах). Київ:Видавничий дім «Освіта», 2019.

1 частина. Режим доступу: http://www.osvita-dim.com.ua/free/2_01_01.pdf

2 частина. Режим доступу: http://www.osvita-dim.com.ua/free/2_01_02.pdf

2.Новий Державний стандарт початкової освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018р.

3. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред.Н. М. Бібік. Київ:Літера ЛТД, 2018. — 160 с.

4. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук.ред. М.С.Вашуленка. К. :Літера ЛТД , 2012. 364с

5.Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчання мукраїнською мовою. 1 - 4 класи. К. :Видавничий дім «Освіта», 2012. 392с.

6. Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти: 1-2 класи. К.: ТД «Освіта-Центр +», 2018.240 с.

Допоміжна

1. Анісімова Г.О. Сучасний урок у початковій школі :традиції та інновації (навчально-методичний посібник) / Г.О. Анісімова, О.В. Нікулочкіна. – Тернопіль:Мандрівець, 2013. – 104 с
2. Бех М. Особистісноорієнтовані технології навчання в початковій школі // Почат.школа. – 2017. - № 6. - С. 16 – 19.
3. Бондарчук Є. Інтерактивні технології – шлях до створення ситуації успіху у навчальній діяльності молодшого школяра / Є. Бондарчук // Початкова школа :Науково-методичний журнал. - 2017. - № 11. - С. 1-4
4. Бульбах Т. Підготовка та проведення уроків з мультимедійною підтримкою в початкових класах / Т.Бульбах // Початкова школа : Науково-методичний журнал. – 2015 – № 3 – С. 56-58.
5. Васильєва О. Реалізація технології діяльнісного методу на уроках у початковій школі // Почат.школа. – 2018. - № 4. – С. 38
6. Євтушик Н., Ставілова Н. Бінарний урок (позакласне читання та музичне мистецтво) у 3 класі // Почат.школа. – 2018. - № 6. – С 28-32
7. Кабельнікова Н. Подолання фонематичних помилок на початкових етапах оволодіння навичками письма / Н. Кабельнікова // Початкова школа :Науково-методичний журнал. - 2017. - № 4. - С. 36-39.
8. Колот М. Творчі види робіт на уроках української мови // Почат.школа. – 2018. - № 3. – С.15-18
9. Мочульська Л. Використання дидактичних ігор на уроках української мови і математики урок/ Л. Мочульська// Початкова школа. –2017. – № 6. – С. 20-23
10. Охріменко Л. Організація групової роботи учнів під час вивчення української мови в початкових класах // Почат.школа. – 2017. - № 2. - С. 10- 14
- 11.Прозорова Л. Творчі різні рівні вправи з української мови для розвитку уваги, логічного та дивергентного мислення учнів урок / Л.Прозорова // Початкова школа.– 2017. – № 5. – С.36-39.
12. Ушмарова В. Організація науково-методичної роботи з учителями початкової школи у контексті Концепції “Нова українська школа” // Почат.школа. – 2017. - № 8. - С.1-4
13. Ярош Н. Групові методи роботи на уроках у початковій школі // Почат.школа. – 2018. - № 6. – С. - 50 -54

Викладач

доц. Максименко Н.Б.

